

Proletarec

Glasiilo Socijalistične zveze v Julijski Benečiji

Izhaja vsako soboto zjutraj.

Posamezna številka stane 20 stotink.

Naročnina stane za celo leto 11 L., pol leta 5.50 L., tri mesece 2.80 L., mesečno 1 L., za inozemstvo 16 L. - Naročnina se mora vnaprej plačati.

Pisma in reklamacije za uredništvo in upravnništvo naj se naslovijo: „Proletarec“ Poštni predal št. 43 GORICA

Rokopisi se ne vračajo. Pisma brez znamke se ne sprejemajo. — Oglasi se računajo po dogovoru in se morajo vnaprej plačati. —

Bonomi-jeva vlada na delu

Veliko se je ugibalo in sklepalo pri sestavi nove vlade. Z ozirom na težaven notrajni položaj v Italiji, zahtevalo se je pogumnega in spretnega politikarja, ki naj bi vsaj deloma ublažil nestrpnost italijanskega življenja. Vsakdo si je mislil, da ministerstvo, ki prevzame dedščino po Giolitti-ju, ne bo imelo dolgega življenja. Bonomiju se je posrečilo — vsaj navidezno, da je razburjene duhove nekoliko pomiril in si zagotovil vladanje vsaj do jesenskega zasedanja parlamenta. Toliko poslanska zbornica, kolikor senat, so mu dali z ogromno večino zaupnico.

Dne 27. jul. je bila razprava o začasnem proračunu. Finančni položaj Italije se je od zadnjega proračuna izboljšal za 6 milijard. K temu je pripomogla drugačna uprava krušnega prometa.

Glede dohodkov v prihodnjih letih je De Nava dejal, da si ne dela nikakih iluzij, ker davki so že itak tako pritiskali državljane, da se bodo dali težko zvišati. Dohodki bi se mogli zvišati kvečjemu v novih in osvobojenih pokrajinah, a razen tega se morajo vštetiti v dohodke odškodnine, ki jih bodo morali plačati bivši sovražniki. — Podtajnik za osvobojene kraje pravi, da bo treba za popravilo vseh vojnih škod v osvobojenih in novih pokrajinah nad dvanajst milijard.

Dne 28. jul. so se socijalisti pritožili nad fašisti, da so oni krivi današnjega položaja, nakar je začel silovit hrup. Posebno hud je bil Giunta. Morali so prekiniti sejo.

Dne 29. jul. se je nadaljevala razprava o začasnem proračunu. Socialist Caldera je grajal pomanjkljivosti v vladnem programu. Poudarjal je, da delavski sloji ne bodo trpeli politiko, ki ni politika miru. Pri reševanju vprašanja javnih del in javnih obratov se mora vlada osvoboditi zasebne špekulacije. Kar se tiče upanja v prihranke potom uradniške reforme, si ni treba preveč domišljati. Govorec o vprašanju javnega reda, je poudarjal, da je dolžnost vlade vzpostaviti državni ugled in moč zakona, ne da bi se pri tem rabila nasilna sredstva. Govornik je obžaloval, da ni vlada potlačila prvih nasilnih korakov fašistovske stranke in je spolnila svoje dolžnosti, še le ko so se postavili proti fašistovskim tolpam ljudski arditi. — Nato je bila debata o tem zaključena. Iz debate je bilo razvidno, da Italija ječi v težkem gospodarskem položaju.

Dne 30. jul. je bila pred zbornico rapalska pogodba. Nato je bil odobren začasni proračun z 205 glasovi, proti je bilo 74 glasov.

Glede rapalske pogodbe je Bonomi izjavil predvsem, da kar veže čast Italije, je pogodba, podpisana v Rapallu in odobrena v parlamentu. Je li pa rešila ta pogodba vprašanje luke Baroš in vzhodne reške meje? Ni ga rešila. Po čl. 4. te pogodbe je reška država sestavljena od „samostojnega ozemlja“, katerega meje so sedaj meje reškega mesta in njegovih okrajev. Čl. 5. pravi, da bo te meje začrtala razmejitvena komisija, sestavljena od enakega števila italijanskih in jugoslovenskih delegatov in da bo v slučaju spora prepuščena rešitev predsedniku helvetske zveze.

Ministrski predsednik je tudi omenil predlog reškega župana, naj bi vprašanje pripadnosti luke in Delle rešila komisija izvedencev. Ta sporna točka se ni rešila, temveč odložila in se je začrtanje mej prepustilo mešani delegaciji in v slučaju spora razsodišču predsednika helvetske zveze, proti kateremu ni priziva.

Vprašalo se je, ali se je minister vnanjih stvari v prejšnji vladi obvezal glede izvršitve dela pogodbe, ki se tiče skrajnih vzhodnih meja reške države in kak upliv morejo imeti v eventualnem pozivu na razsodišče javne izjave in obljube, vsebovane v javni listini. Vpraša se tudi, ali imajo te domneve kako dejansko podlago in kakšna je njihova vrednost z ozirom na izrečno glasovanje parlamenta.

Ministrski predsednik je izjavil glede tega vprašanja, da vlada, kateri ima čast predsedovati, noče parlamentu nič skrivati, da pa v interesu Reke ne smatra za potrebno javno razpravljati o tem kočljivem vprašanju, dokler pogajanja niso zaključena. Upa, da bo patrijotični senat razumel to primernost. S svoje strani se obvezuje, da bo razpravjal o tem kočljivem vprašanju v seji komisije za vnanje stvari v obeh zbornicah in poudarja, da bo vlada govorila jasno in iskreno.

Danes se trudi italijanska vlada, da bi dala Reki redno vlado in namerava dati pogajanjem to le smernico: tesno združiti vprašanje vzhodne meje in samostojnega ozemlja z mednarodno upravo luke in povabiti k pogajanjem mesto Reko, da se mu rešitev ne vsili, temveč da bo od nje odobrena in sprejeta.

Ministrski predsednik je odgovoril še, da se italijanska vlada nahaja pred dovršenim činom, ki ga smatra za pravno stanje, kateremu manjka potrditev s strani zaveznikov. Ker ni prišlo nikdar do razprave o črnogorskem vprašanju, bo vlada

podpirala, po liberalnih sporočilih Italije, ono rešitev, ki jo bo želela večina črnogorskega naroda.

Rim, 2. - V poslanski zbornici se nadaljuje razprava o uradniški reformi. Na včerajšnji seji je prišlo do hudega prerekanja med fašisti in komunističnim poslancem Tuntarjem, ki je poudarjal, da postopa italijanska burokracija z novimi pokrajinami kot z osvojenimi kraji in da ne spoštuje niti onega, kar je tam še dobrega.

Odbor za volitve je potrdil mandate vseh tržaških poslancev,

SPORI V III. INTERNACIONALI.

Pod tem naslovom je tržaška „Edinost“ priobčila članek, ki je vsled svoje aktualnosti in vsebine vreden, da ga ponatisnemo v celoti:

„Poročila o zborovanju III. internacionale v Moskvi, ki nam prihajajo sedaj v roke, nam nudijo vedno bolj jasno sliko o problemih, s katerimi so bori danes mednarodno komunistično gibanje. Že zadnjič smo poročali, da išče komunisti nova pota in nove oblike svojega uveljavljanja. Poudarjali smo, da je spremenjeni mednarodni položaj prisilil voditelje ruskega boljševizma, da so začeli porivati taktiko svojega pokreta od leve na desno. Če so na I. in II. kongresu komunistični voditelji pozivali stranke vseh dežel, naj preidejo k naskoku ter izvedejo v vseh državah politično revolucijo, se je obrnila na tem zborovanju vsa ostrina kritike proti radikalnim revolucionarnim strujam komunizma. Današnji zgodovinski položaj se voditeljem komunizma ne zdi pripraven za politične revolucije. Zato je danes vsak nepremišljen revolucionaren korak komunističnemu proletarijatu škodljiv. Od notranje discipline komunizma je odvisna njegova usoda.“

Naravno je potemtakem, da se je težišče vseh razprav umaknilo v notranjost komunističnega gibanja in je zunanja politika stopila bolj v ozadje. Notranje razmere posameznih komunističnih strank so stale v ospredju vsega zanimanja in vsega razpravljanja. Zborovanje III. internacionale se ni pečalo le z notranjimi razmerami italijanske stranke, temveč tudi s spori v nemški, čehoslovaški in francoski komunistični stranki. Ker se je pomaknila taktika ruskega boljševizma na desno, je bilo zadržanje III. internacionale napram centrušašem posameznih dežel zelo popustljivo. Niti italijanskih socijalistov niso brezpogojno izključili. Če Serati vrže iz stranke reformiste, če z drugimi besedami povzroči v stranki nov razkol, lahko s svojimi

to je poslancev Giunte. Banellija, Suvicha in Bombaccija. Potrdil je tudi mandate istrskih poslancev Wilfana. Albanesa, De Bertija in Pesanteja. Potrditev mandatov poslancev Pogatschnigga in Bilucaglie je bila odložena, toda... ne morda zaradi tega, ker sta bila izvoljena nasilno: saj volilni odbor ne ve bržkone niti, kje je Istra.

Na seji dne 1. t. m. je tudi naznanila komisija za verifikacijo mandatov, da je bil tudi mandat istrskega italijanskega poslanca Pogatschnigga... potrjen.

pristaši pristopi k III. internacionali.

Čehoslovaški voditelj Šmeral je bil spregovoril na zborovanju čeških komunistov programatičen govor, ki je vzbudil radi svojega reformizma v vseh komunističnih krogih velik odpor. Zborovanje v Moskvi mu je prizaneslo. Če se Čehoslovaki tekom treh mesecev poboljšajo in se v tem času združijo z nemškimi komunisti v eno stranko, smejo ostati v III. internacionali in vse jim bo odpuščeno.

Ko je francoski ministerski predsednik Briand klical nov letnik pod orožje, da zaséde nemško ruhrsko kotlino, je francosko delavstvo hotelo prirediti demonstracije proti vladi. Voditelj francoskih komunistov Frossad je nastopil proti in o tem moralno podprl francoski militarizem. V Moskvi so mu ta pogrešek spregledali. Ko je Bela Kun napadal Frossarda, sta francoskemu komunistu priskočila na pomoč sam Lenin in Trockij. Poudarjala sta, da je komunistična stranka na Francoskem mlada in je treba njeno neizkušeno upoštevati.

Težje je bilo stališče Nemcev. Voditelj Levi je bil izključen.

Prehod na desno je naletel pri radikalnih strujah komunizma na močan odpor. Številne komunistične skupine so vložile ostre proteste in napadle voditelje III. internacionale. Očitajo jim reformizem in jih pred celim svetom žigosajo za izdajalce revolucionarnega proletarijata. Najbolj ljut je bil protest „Nemške delavske komunistične stranke“ (K. A. P. D.). Ta stranka sicer ni edina zastopnica nemških komunistov, kajti v Nemčiji obstaja tudi takozvana „Združena komunistična stranka Nemčije“ (V. K. P. D.), toda njena organizacija je močna in uživa velik ugled med komunističnim delavstvom. Izstop te stranke iz III. internacionale je iz teh razlogov silno važen. „Nemška delavska komunistična stranka“ se je obrnila ob svojem iz-

stopu iz III. internacionale na proletarijat celega sveta s spomenico, v kateri med drugim pravi:

„Gre za vprašanje: reformizem ali revolucija! III. kongres se je odločil za reformizem. Delavska komunistična stranka Nemčije hoče proletarsko revolucijo!“

Sodrug, odločite se! Če hočete reformizem, priklonite se III. kongresu! Če hočete proletarsko revolucijo, stopite v naše vrste!

Vam, revolucionarnemu proletarijatu celega sveta kliče: III. kongres III. internacionale je izdal proletarsko revolucijo.“

Ti dogodki nam iznova potrjujejo, da se nahaja taktika komunističnega gibanja v veliki krizi. Spremembe, ki so se izvršile med II. in III. kongresom v mednarodnem življenju, so mogočno vplivale na notranje življenje komunizma. Prva posledica novih dejanskih razmer mora biti sprememba taktike. Ker so pa razlike med socialno-demokracijo in komunizmom v bistvu in v prvi vrsti le taktičnega značaja, mora sprememba taktike nujno povzročiti tudi krizo miselne podlage komunizma.“

Za resnično pomirjenje.

Pod tem naslovom razpravlja „L' Emancipazione“ o sedanjih prizadevanjih za pomirjenje duhov, to se pravi za spravo ali vsaj premirje med fašisti in njihovimi nasprotniki. Sklicevaje se na besede Mazzinija: „Če nočeš dobro delati, moraš verjeti, če hočeš vzgajati, moraš ljubiti!“ — pravi rečni list, da ni nikdar smatral nasilja za sredstvo preporoda. Obsojal je vedno delovanje fašistovskih oddelkov, ker sodi, da je italijanski narod pač vreden drugačnega, nego je režim biča in gorjače, nego so požigi, razdevanja in pretepanja. Na to je napisala „Emancipazione“ na naslov fašistov sledeči pouk: „Predno govori fašizem o pomirjenju, je potrebno, da očisti — sam sebe. Predno se pogaja z drugimi strankami, naj postane on sam stranka s programom, ki naj točno zariše smernice njegovega delovanja! Tiste stranke, ki verujejo, da so glavarji fašizma resni ljudje, so — blago rečeno — lahkovorne. Govori se tudi o „razoroženju duhov“. „Emancipazione“ pa kliče fašistom: Razorožite najprej svoje neodgovorne fantiče, odvezmite jim bombe, samokrese in gorjačel. Dokler so oborožene mišice, se ne more misliti na razorožitev duhov. Dokler ne razorožite svojih oddelkov, ne more nihče resno verjeti v iskrenost vaših namerov!“

Potem pa govori rečni list vladi. Zelo enostavno je sredstvo,

ki more ustvariti mir. Izprazniti je treba ves tisti arsenal orožja, ki so z njim opremljeni mladi brezbrkeži fašizma. Prijeti je treba resnično odgovorne, ki v parlamentu pripravljajo svoja „podjetja“ ter nekaznovano sramotijo narod. Vse drugo pride samo po sebi. Proletariat noče ubijati nikogar, vedeti pa hoče, kdo brani njegovo življenje. V Avstriji je vladala politična sužnjost ali upravljali so pravosodstvo na način, da je bilo sužnjem zavarovano življenje. Tako naj stori tudi vlada Bonomija, ako res hoče notranje pomirjenje. Resnični boj se mora vršiti na

gospodarskem in socialnem polju. V tem boju odločata buržoazija in proletarijat. Fašizem pa ni ne buržoazija ne proletarijat. Zato mora stopiti v stran! Pravijo, da je moral fašizem rešiti Italijo pred napadom komunizma. „Emancipazione“ odgovarja, da se Italija le onečašča, ako kdo trdi, da bi brez pomoči ene skupine Italija ne mogla premagati razpajene zgovornosti kakega Bombaccija, ko je premagala vendar Avstrijo pri Vittorio Veneto. Tržaški list zaključuje: Gospoda Bonomi in De Nicola naj se torej nikar ne potita toliko za pomirjenje.

Kosič toliko huduje nad knjigovodstvom, ki ga je vpeljal pri tej instituciji sodrug Štolfa, in na katero se on in vsi njegovi svetovalci, ki mu pomagajo sestavljati resolucije, toliko razumejo, kakor zajec na boben. Če je upravna komisija sklenila, da se pregledajo registri in bilanca, ki jo je sodrug Štolfa sestavil, se je to zgodilo na željo zastopnikov gospodarjev ali ne radi nezaupanja, marveč zato, ker so se smatrali sami nesposobnim in so hoteli imeti tudi od svoje strani zaupljivo osebo. Takrat, ko se je o tem debatiralo, je bil gospod Kosič prvi proti temu izvedencu in je privolil v to še le potem, ko je sodrug Štolfa sam priporočal, naj se ga imenuje, ker ni pričakoval, kakor ne pričakuje niti danes nobene kritike o njegovem poslovanju. Kar je Kosič trdil in kar so njegovi pajdaši zapisali v resolucijo, ni nič drugega, nego podlo obrekovanje in gola laž, ki se jo poslužujejo novodobni reševalci delavstva edino-le z namenom, da dosežejo svoj cilj.

ratore Socialista“, dne 28. julija smo dobili od sekcije stavbinskih delavcev v Trziču sledeče pismo: Sekcijsko vodstvo zveze stavbinskih delavcev v Trziču je na svoji redni seji v četrtek, dne 28. julija t. l., videč sejni izvleček sestanka stavbinskih sekcij, ki se je vršil v Gradiški v nedeljo, dne 17. julija t. l., sklenilo, da protestira proti sramotnemu obrekovanju od strani upravnega tajnika Sindakata stavbinskih delavcev v Trstu, Kosiča, napram sodrugu Antonu Pozzetto;

izraža najiskrenejšo zahvalo 15-letnemu požrtvovalnemu poslovanju, ki ga opravlja sodrug Anton Pozzetto in sklene, da on, ki vživa popolno zaupanje vsega vodstva, naj ostane na zaupnem mu mestu kot član deželne upravne komisije socialne oskrbe. Vodstvo zveze stavbinskih delavcev — sekcija v Trziču: Russian Viktor, G. Lonzar, Rudolf Volarič, Rudolf Bobič, Oton Toffolo, Karl Feghic, Henrik Paulin, Joakin Visintin, okrajni tajnik A. Spizzo.

Perfidnost in hudobija.

V nedeljo, dne 17. julija t. l. se je vršil v Gradiški ob Soči sestanek delegatov stavbinskih organizacij na Goriškem, da razprava med drugim tudi o Upravni komisiji brezposelne blagajne. O tej točki je poročal deželni tajnik in bog komunistov na Goriškem, Kosič, iz katerega poročila nam je bil dan na razpolago sledeči izvleček:

Pozzetto in Kosič; kot nadomestnik je bil Battig. Torej dva socialista in dva komunista. Na ta način je Kosič v svojem poročilu bičal po glavi samega sebe in drugega njegovega somišljenika Battig-a, ki je tudi komunist, kot on. Višek nedoslednosti pa je dosegel Kosič s svojim poročilom in s svojim predlogom s tem, da je v trenutku, ko je napadal upravno komisijo in sodr. Štolfa ter predlagal tozadevno nezaupno resolucijo, deloval tudi proti samemu sebi in njegovemu somišljeniku. Dоследno k temu sta Kosič in njegov drug tudi podala demisijo članstva pri upravni komisiji, kar pomenja, da niti onadva ne uživata zaupanja delavskih mas, kakor je to Kosič zahteval za druge osebe. Ni pa dal demisije vseh drugih zaupnih mest, ki so mu komunisti poverili, kar pomeni, da to, kar mora veljati za socialiste, ne more veljati tudi za komuniste. Še več, Battig-a, ki je tudi dobil nezaupnico in dal demisijo članstva upravne komisije, so novi komunistični člani izvolili za naslednika sodruga Štolfe pri tajništvu.

„Sodrug Kosič je potem poročal o sestavi upravne komisije brezposelne blagajne in o njenem delovanju sploh, posebno pa o tajniku Štolfa. Kosič pravi, da noče poseči v zadevo političnih tendenc, mora pa omeniti, da Štolfa ni sposoben nalogi, ki jo je prevzel. Omenja med drugim razna dejstva, kakor namreč, da čeravno predpisnine presegajo ogromne svote, samo en del istih je bilo dosedaj inkasiranih, kar znači, pravi, da je tajništvo delovalo zelo malo; nadalje tudi knjigovodstvo, ki ga je Štolfa vpeljal, ne odgovarja popolnoma nič, ker sedaj se je moglo zateči do enega profesorja, predmetnega tehnika, da vredi registre in sestavi bilanco. Ti in še drugi razlogi zahtevajo, pravi Kosič, da mora biti Štolfa nadomeščen z drugo, tega predmeta bolj sposobno osebo, katere živiva tudi zaupanje med masami.

Dodali smo ta mali komentar v potrdilo naše gornje trditve, da so osebe, ki uganjajo te komedije in slepijo naše delavstvo, nenormalne in neodgovorne, ali pa, kakor smo gori trdili, jim sedanja vročina pritiska preveč na možgane.

Govorječ nadalje o dveh delavskih zastopnikih, Bresatz-u in Pozzetti-ju, pravi, da, ker sta obadva socialisti in kot taka prava vzdrževalca Štolfe, je nevarnost, da se en ali drugi dan lahko združijo z zastopniki gospodarjev, ter da glasujejo tudi za njih predloge. Omenja v tem oziru primer socialističnih delegatov pri načelstvu Okrajne bolniške blagajne v Gorici, kateri se popolnoma strinjajo z zastopniki gospodarjev in glasujejo za njih predloge proti komunističnim delegatom.

Oglejmo si nekoliko poročilo Kosiča in njegov predlog. Kosič pravi, da se noče dotikati političnih stremiljenj, mora pa navesti, da Štolfa ni sposoben za to mesto. Nadalje trdi, da od sodr. Štolfa vpeljana knjigovodstva ne odgovarja in da je morala komisija najeti enega profesorja, da to popravi in sestavi bilanco. Če bi Kosiča ne poznali, bi dejali, da je to višek zlobnosti in hudobije; ker pa ga poznamo, pravimo, da je višek neumnosti in zlobno obrekovanje. Gospod Kosič dobro ve, kar tudi sam pripozna, da skoraj vse, kar je obstojalo do priroda komunistov, je sodrug Štolfa z njegovo neutrudljivostjo in navdušenostjo vstvaril, tako, da so se novi komunistični (sic) preroki vsedli na že osedlanega konja. Tudi vstanovitev, oziroma vpeljava brezposelne blagajne je, lahko rečemo — izključno njegov trud. Da je sodrug Štolfa, kot tedanja tajnik delavske zbornice, sodeloval pri pogajanjih in pripomogel do vstanove te institucije, se ne da izpodbiti. On je sestavil pravila te nove institucije in njegov trud je vpeljava poslovanja po vsej deželi. Kaj pa se gospod

Otvorivši debato, so prevzeli besedo Tuntar, Russian, Kovic in drugi; končno se je odobril Kosičev predlog, s katerim se da nezaupnico sedanjem delavskim članom v deželni upravni komisiji in posebno pa tajniku Štolfa, narkar se preide na imenovanje novih članov, kateri so: Pecorari Mario iz Gradiške, Saranz Angelo iz Trziča in Simonetti Mario iz Gorice kot aktivni člani; Doliach Clemente iz Gorice, nadomestnik, in Brisko Alojz iz Gorice kot revizor“.

Če odgovarja ta izvleček resnici, potemtakem moramo reči, da pritiska tistim ljudjem, ki so ta predlog skovali, vročina zelo na možgane! V dosedanja deželni upravni komisiji zo zastopali delavstvo sledeči člani: Bresatz,

Kaj je zakrivil sodrug Štolfa, da ga čisti komunisti tako napadajo? Nič drugega, nego to, da je ostal zvest svojim načelom, da se ni prodal prvemu došlemu preroku nove vere, kakor so to storili razni arivisti, ki stojijo zelo blizu gospoda Kosiča. Naši komunisti ne vprašajo, kaj si bil in kaj si storil? Ne, zadostuje jim, da se izrečeš za čistega komunistične stranke, pa ti poverijo bodisi še tako zaupljivo mesto med delavskimi masami. Sodrugu Štolfa očitajo, da ni skrbel za inkaso predpisanih prispevkov za brezposelno blagajno. To je perfidnost, katero zamore edino-le en Kosič in pa njegovi pristaši izreči. Očitajo mu nadalje, da od njega vpeljano knjigovodstvo ne odgovarja. Sodrugom Bresatz-u in Pozzetti-ju pa očitajo, da, ker sta socialisti, sta podpiratelja sodruga Štolfa in da je nevarnost, da glasuje ta za predloge zastopnikov gospodarjev, kakor so to storili pri bolniški blagajni v Gorici! Da, sodrug Štolfa je vpeljal tako knjigovodstvo, da je bilo dostopno slehernemu delavcu. Postavil ali priporočal je sprejetje na zaupniška uradniška mesta ljudi, ki so izhajali iz delavskih vrst.

PISMO IZ IDRIJE

Dobili smo dopis iz Idrije, v katerem opisuje dopisovatelj današnje žalostne razmere v tem okraju. Ker je dopis preobširen in kateremu moramo dodati tudi mali odgovor, priobčujemo le posnetek istega: Cenjeni sodrugi! Od vseh strani prihajajo opomini idrijskim rudarjem in tudi Vaš list jih je priobčil nekaj tako, da bi človek mislil, da smo tu v Idriji sami izdajalci in odpadniki od skupnega proletarijata ali pa zapeljani. Da smo zapeljani, je žalostna resnica.

listične stranke v Idriji. Da smo tudi mi priobčili nekaj takih opominov, ki so nam došli od raznih sodrugov, kateri so v pravem času izprevideli nevarnost za delavsko gibanje, je resnica in mi si štejemo to v našo čast in v našo dolžnost. Na kar smo mi svoj čas opozarjali in trdili pred razkolom stranke, se danes uredničuje. Razni, od kapitalistov plačani agenti in drugi neodgovorni elementi so zanesli med naše delavstvo tako nezaupanje, ki more koristiti le meščanskim strankam in kapitalizmu. Dopisnik hoče zvaliti vso krivdo nad temi neznoznimi razmerami na italijansko socialistično stranko, ki ni vporabljal prave taktike. Ne zamerimo sodrugu dopisniku, da tako govori, ker so mu razmere le v tej obliki znane. Povemo mu pa, da je bil petdnevni lanski štrajk v Julijski Benečiji le delo ravno istih oseb, ki so pozneje povzročile razkol v stranki in se odstranile od iste, da jo zamorejo potem na najbolj nesramni in perfidni način napadati. Idriječani poznajo samo enega Godino ampak po Julijski Benečiji se vlačijo mnogi njemu enaki okrog. Kako se je izvršila lansko leto pozasedba tovarn v Italiji, je sodrugu dopisniku tudi premalo znano, ker drugače bi ne očital današnji socialistični strangi, da posledice niso bile drugačne, kakor bi morale biti, oziroma, da bi tisti trenutek moral biti drugače izbrablen.

Krivo do za to pa nosi po moji skromni misli tudi italijanska socialistična stranka, na opomine katere si usojam tu odgovoriti. Idrijski delavci smo vsled novih razmer sledili delavstvu Julijske Benečije ter se pridružili italijanski socialistični stranki. Zapazili pa smo, da stranka nima prave taktike, posebno napram proletarijatu Julijske Benečije in tudi za Italijo sploh, kar so dejstva sama dokazala. Le oglejmo si petdnevno stavko lanskega leta v Julijski Benečiji, zasedbo tvornic v Italiji ter zahtevo delavske kontrole v tovarnah i. t. d. Vse to je teoretično lepo, ali povejte mi, kako bi se to izvajalo v praksi, posebno pa pri rudarskem delavskem konsorciju v Idriji, ki ste ga tudi hoteli imeti. Končno kaj so napravili vaši poslanci v parlamentu pri glasovanju Rapalske pogodbe. To so dejstva, katere mi ne odobravamo.

Povemo mu, da kadar bi delavsko gibanje zadobilo političen značaj, bi morala splošna strokovna zveza na podlagi dogovora oziroma pogodbe, ki jo je sklenila s stranko, prepustiti isto vodstvo tega gibanja.

Da se doseže in z uspehom izvrši delavska kontrola ter napravi dober delavski konsorcij, moramo imeti tudi moč, s katero lahko prisilimo kapitaliste, da se ozirajo na interese delavstva. In ta moč je edino v tem, da se vse delavstvo Italije združi v eno edino zvezo, in še le potem bo mogoče izvajati vse delavske zahteve. Le tako bomo lahko premagali vse fašiste in druge kapitalistične elemente ter na način zgladili pot do revolucije. Tedaj bomo idrijski rudarji z vami; dokler pa tega ne storite, nas pustite pri miru in tudi nam ne kažite italijanskih komunistov ter kakšnega Godino ali njemu podobne ljudi; sami hočemo presoditi, kaj je ali ne.

V tistem času so se nahajale v centralnem vodstvu stranke osebe različnega mnenja. V seji centralnega vodstva se je predlog, da stranka prevzame vodstvo gibanja, sprejel z 7. proti 5 glasovom. Nato je bil sklican narodni svet, na katerem je vodstvo splošne strokovne zveze izjavilo, da prepušča nadaljno vodstvo gibanja politični stranki. Kaj pa je storilo centralno vodstvo stranke, katero je bilo takrat sestavljeno večinoma iz komunističnih elementov? Nič! Kratkotomalo se je vstrašilo prevzeti vodstvo gibanja v svoje roke ter pripustilo, da je vodi in reši strokovna zveza.

Idrijski rudar. Pripomba uredništva: Goriomenjeni dopis jasno kaže, v kakšne žalostne razmere so zavedli idrijsko delavstvo razni Godina et comp. Ta zmeda pa ni samo v Idriji, marveč žalibog po vsem slovenskem ozemlju Julijske Benečije. Dopisnik govori o raznih opominih, ki prihajajo idrijskemu delavstvu, posebno pa od socija-

To so torej tisti junaki, ki danes vpijejo in obrekujejo socialistično stranko, češ, da ona ni vporabila tega trenutka za izvršitev revolucije v Italiji.

Glede delavske kontrole v tovarnah, ima sodrug dopisnik popolnoma prav. Delavska kontrola v tovarnah je odvisna edino-le

Izjava solidarnosti

Z ozirom na sestanek stavbinskih delavcev v Gradiški z dne 17. julija t. l., o katerem govori izjava sodruga Bresatz-a in Pozzetto, priobčena v listu „Il Lavo-

od delavske solidarnosti. Dokler delavstvo ne bo združeno in edino, tudi kontrola v tovarnah ne bo imela nobenega uspeha. To tudi naša socialistična stranka zmiraj trdi. Enako velja, ako hoče delavstvo uveljaviti vse druge svoje zahteve.

Dopisnik zaključuje svoj dopis s tem, da kadar bo vse delavstvo Italije združeno v eno edino zvezo, tedaj se mu bo priključilo tudi idrijsko delavstvo in pripomoglo do končne revolucije. Mi pa pravimo, da to ni pravo. Ravno idrijsko delavstvo je imelo morda največjo izkušnjo pri zadnjem razkolu, do katerega je deloma tudi pripomoglo. Zategadelj pa je tudi njega dolžnost, da ne drži roke križem in da pripomore obvarovati to, kar se še da obvarovati in rešiti to, kar še ni izgubljeno. Italijanski proletarijat se je že deloma rešil more takozvanih „čistih“ komunistov, kar so jasno pokazale zadnje državnozbornske volitve. Tudi proletarijat Julijske Benečije ne sme ostati osamljen, kakor je većinoma danes, marveč se mora, ako hoče priti do svoje veljave in moči, združiti s proletarijatom cele Italije in skupno njo korakati do končne pridobitve vseh svojih pravic.

DOPISSI

TOLMIN.
„Zmešnjava nad zmešnjavo.“
Preteklo nedeljo zvečer je dramatični odsek tuk. rokodelskega bralnega društva uprizoril petdejansko šaljivo igro „Zmešnjava nad zmešnjavo“. Obisk je bil popoln: obširno dvorišče gostilne „Pri Berlotu“ je bilo do kotička natlačeno občinstva, ne samo iz Tolmina, marveč tudi iz bližnjih vasi. Krasno ozaljšani, začasno vpostavljeni oder na koncu dvo-

rišča je delal vso čast neutrudljivemu odseku tega društva, ki si ji zavzel nalogo, da poda tudi našim goranom tisti gledališki užitek, ki je bil do pred kratkim časom omejen le za meščansko prebivalstvo. Le žal, da dramatični odsek ne razpolaga z dobro opremljenim in prostornim odrom in z električno razsvetljavo, ki naj bi pripomogla do lepšega efekta predstave.

Vprizoritev se je izvršila v najlepšem redu od začetka do konca in je vzbudila veliko smeha ter žela splošno odobravanje občinstva. Nečak Šarko Dobrič (Fon J.) je bil ves čas na pravem mestu ter izvršil svojo ulogo kot spreten igralec. Grajščak Borovski (Kaučič Vil.) se je izkazal dovolj kos svoji ulogi; le prešibek glas na odprtem prostoru ni bil na mestu. Gospa Borovska (J. Oblesčak) je sicer igrala izvrstno, ali domače izraze bi morala opustiti na odru. Tudi njena mladost se ni strinjala s starim soprogom, kar pa ji nočemo delati krivice, ker dramatični odsek najbrže ni bil preskrbljen z maskami in opremljenimi predmeti. Sestrični Dragana in Gvozdenka (M. Logar in I. Uršič) ste bili zelo spretni v svojih vlogah, prva kot prava hčerka Borovskega in druga kot rejkenka. Posebno polnočni strah na stanovanju Borovskega (gosp. M. Logar in J. Oblesčak) je bil dobro pogojen. Pri rejkenki Gvozdenki se je opazilo, da je najbrže še le prvič nastopila na odru. Selikur (M. Gabršček) je preveč nategoval svoj grofovski stan; vsekakor pa je igral izvrstno. Major Borovski (L. Šorli) se je izkazal, da se je dobro vdal v svojo ulogo. Ponočni stražnik (S. Polenič) je imel prešibek glas in tudi kretanje ni bilo na mestu. Za prihodnjič upamo od njega kaj boljše. Selikurjev sluga (V. Klemente) je izvršil svojo ulogo prav dobro.

Med odmori je sviral domači tamburaški zbor pod vodstvom gosp. Vinko Fili.

Režišerju gosp. V. Kaučič gre v resnici vsa zasluga za to prireditve in za izborna izvršitev iste.

IZ SOŠKE DOLINE.

Dragi „Proletarec“!

Pred nekaj tedni sem delal na Kanalskem in ker mi delavne razmere tukaj niso ugajale, sem šel iskat srečo tu v gore na Bovško. Mislil sem, da najdem tukaj srečo, ali povsod enako. Le pomislite, gospod urednik, kako se tukaj spoštuje delavni čas, delavna pogodba in kakšne plače dobivamo. Tudi drugi moji sodelavci, ki so prej delali v enem ali v drugem kraju, mi pravijo, da je povsod enako, po celi soški dolini. Delavni čas ni več po 8 ur na dan, kakor se je nekajdelo, pač pa je po 9 in tudi 10 ur na dan. Plače pa so take, da je groza. Če en zidar zasluži po 16-18 lir na dan, je že dosti.

Podajaci pa zaslužijo še mnogo manj. Pravijo, da tako plačujejo samo privatne tvrdke, ker ne morejo izhajati, dočim pa plačuje stavbinska zadruga, ki ji pravijo „rdeča“ (Stavbinska zadruga za Julijsko Benečijo — op. ur.) zmiraj po tarifi, ki jo je sklenila naša organizacija.

Vprašam Vas, gospod urednik, zakaj drugi gospodarji ne držijo besede, kakor tista zadruga. Reklo se je tudi, da se akordno delo ne sme sprejemati, jaz pa vidim, da se povsod dela in še celo pozno v noč. Prosim, da natisnete in povežite svetu, kako nas tukaj izkoriščajo.

Gospod Kosič, tajnik sindakata stavbinskih delavcev v Julijski Benečiji, bi moral nekoliko več paziti, kako se spoštuje delovna pogodba na deželi, on je vendar poklican za to. Altrhoč predlagati nezaupnice našim sodrugom!

IZ NABREŽINE

Smrtna nesreča z granato. V četrtek preteklega tedna so otroci pasli živino na gmajni blizu železniške proke ob bivju. Okoli 7. ure zjutraj se se zasljal silen pok, ki je odmeval daleč na okrog. Vse je hitelo na kraj nesreče, kjer se je nutil grozen prizor. Osemletni deček Ivan Gruden dobil je v roke ročno granato, s katero se je hotel igrati. Kakor je isto vrgel na tla, se je razpočila in raztrgala dečka na drobne kosce tako, da ga ni bilo niti spoznati več.

Takih nesreč se je pripetilo že mnogo na Krasu in še ni konca. Mi smo že opozorili večkrat pristojno oblast, da ukrene potrebno v preprečitev enakih nesreč, pa zelo malo se je storilo v tem oziru. Veliko granat leži rastrešenih na polju in na pašnikih, ki prežijo na nove človeške žrtve. Županstva in cerkvene oblasti bi morale prebivalstvo večkrat opozoriti in podučiti, kako se mora ravnati, kadar se najdejo slični predmeti. Učiteljstvo v šoli in starši pa naj prevzamejo nalogo podučiti male pa tudi odrasle otroke.

Jugoslavija

Ljuta reakcija.

Zakon proti terorističnim organizacijam.

Ministrski svet je razpravljal o ukrepih proti terorističnim organizacijam in je sklenil, da pred koncem meseca julija skliče zakonodajno komisijo ustavodajne skupščine, da izdela zakon o varstvu države.

Ta zakonski načrt je naperjen v prvi vrsti proti delavskim organizacijam, katere se hoče popolnoma uničiti ali jim preprečiti vsako delovanje. Če bo Jugoslavija nadaljevala na tej poti, po-

temtakem bo svoboda v Jugoslaviji obstojala le na papirju.

Vse organizacije razpuščene. Vsaka stavka prepovedana. — Komunistična propaganda kaznovana z smrtjo. — 58 komunističnih poslancev zgubi svoj mandat.

BELGRAD 30. julija.

Konstituenta je z veliko množino odobrila postavni načrt proti komunistom. Proti načrtu so glasovali socialisti, agrarci in republikanci, medtem ko komunisti niso bili navzoči. Načrt določa razpust vseh strank, katere delujejo proti vladi. Poslanci teh strank izgubijo svoj mandat. Razpustijo se vsa občinska zastopništva, v katerih so imeli komunisti većino; odstranijo se vsi uradniki-komunisti; razpustijo se vsi sindakati, v katerih poslujejo komunisti. Prepovedajo se vse stavke. Vsaka stavka izziva posledico prekega suda. Voditelje se strogo kaznuje. Komunistična, anarhistična in teroristična propaganda se kaznuje s smrtjo; v netezkih slučajih pa z 20-letno ječo. Vlada bo razpisala nove volitve, da nadomesti 58 komunističnih poslancev, kateri izgubijo svoj mandat.

Buržvazne spletkarje.

Belgrad, 28. Ministerski predsednik Pašič je predlagal vladam Čehoslovaške, Romunije in Italije, naj se sklene skupna konvencija za pobijanje komunistične in radikal-socialistične propagande. K tej konvenciji bi pozneje pristopile tudi druge države, ki bi izrazile željo, boriti se proti socialistično-komunistični nevarnosti. — K Pašičevim nameram, zatreto potom meddržavnih konvencij socializem, pristavljamo, da je to-le uto-pija, ki si jo domišljujejo v obče vse reakcionarne glave, katere nočejo izprevideti, da je socializem svetovni nazor, ki se je pojavil in

Okr. bolniška blagajna v NABREŽINI

Promet blagajne

Dohodki

za čas od 1. januarja 1919 do 31. decembra 1920.

Izdatki

	1919		1920			1919		1920	
	Lire	c.	Lire	c.		Lire	c.	Lire	c.
1 Rezervni fond 1. januarja	32557	16	123823	43	1 Podpore: o boleznih	20105	—	57866	95
2 Prispevki: tekoči, članov	89905	71	142262	61	o smrti	1060	—	2400	—
„ delodajalcev	44952	85	71131	30	2 Prejemki zdravnikov in kontrolorjev	4743	—	12927	—
„ vstopnine	—	—	80	06	3 Zdravila	885	22	10530	73
„ pridržani bolnim članom	1137	45	3399	70	4 Oskrbovalni in prevaževalni stroški	5023	20	16602	70
3 Obresti	532	44	3584	81	5 Upravninski stroški	11300	39	40991	20
4 Kazni	30	—	100	80	6 Bolniškim blagajnam	1378	35	1679	90
5 Najemnine	464	65	2049	55	7 Razni	1100	—	165	—
6 Povračila: ex § 32	—	—	882	10	8 Odpis inventarja	61	41	244	31
„ bolniške blagajne	—	—	512	—	9 Amortizacija stavbe	280	41	391	57
„ cassa nazionale	—	—	1424	28	10 Odpis netaterljivih terjatev	—	—	31	62
7 Razni	180	15	839	12	11 „ vojnega posojila	—	—	3000	—
					12 Tačasni rezervni fond	123823	43	203258	78
	169760	41	350089	76		169760	41	350080	76

Aktiva

BILANCA

Pasiva

	1919		1920			1919		1920	
	Lire	c.	Lire	c.		Lire	c.	Lire	c.
1 Gotovina v blagajni	1348	34	3497	23	1 Upniki: lekarnice	383	37	—	—
2 Stavba	27911	45	38765	58	bolnišnice	2870	10	6756	50
3 Inventar	552	72	24187	66	razni	—	—	372	—
4 Prispevki	36658	71	37392	74	2 Pogrebščine	300	—	300	—
5 Poštna hranilnica, Dunaj	3105	97	3105	97	3 Bolniške blagajne	—	—	95	—
6 Hranilnica, Nabrežina	8560	91	8795	72	4 Rezervni fond	123823	43	203258	78
7 Živnostenska banka, Trst	46216	40	26083	40					
8 Delavske zadruge, Trst	12	—	67044	70					
9 Vojno posojilo	3000	—	—	—					
10 Najemnine	10	40	—	—					
11 Cassa nazionale, Rim	—	—	1424	28					
12 Bolniške blagajne	—	—	486	—					
	127376	90	210783	28		127376	90	210783	28

Nabrežina, v juniju 1921.

Predsednik: Jos. Marizza l. r. Pregledali in našli v redu: Prof. A. Sirk l. r., Marij Palcich l. r., NADZIRALNI ODBOR: Dobrilla Romvald l. r., Vinc. Makovec l. r., Al. Colja l. r., Blagajnik: M. Antonini l. r., Favnatelj: D. Koren l. r.

v hipu, ko so nastali v človeški družbi razredi izkoriščevalcev in izkoriščancev. In dokler ostanejo te razmere v družbi, tudi socializem ne odneha. Res je, da ob velikem koraku k socializmu nastane reakcija, ki socialistično misel ovira, toda zadušiti je ne more nobena sila, ne glad, ne kolera, ne protirevolucija in ne najostrejša naredba. Zakaj vse, kar ovira napredek, je konservativno, reakcionarno in preko tega pojde prej ali slej val socialističnega svetovnega naziranja. Kar se ni Giolitti-ju, se tudi Pašiču ne bodo posrečilo.

Policija je zasedla v Zagrebu strokovne organizacije.

Zagreb, 27. julija. Včeraj je v Zagrebu zasedla policija vse prostore tukajšnjih raznih sindikalnih organizacij ter izvedla v njih hišno preiskavo in zaplenila arhive. Ti ukrepi so bili podvzeti radi tega, ker se je dokazalo, da so stali na čelu teh organizacij izraziti komunisti.

Izjava.

Ker so se po poročilih v listih v Srbiji in Hrvatskem vrinili v komunistično stranko neodgovorni elementi, ki s svojim načelom komunizma naravnost nasprotujočim delovanjem stranko onečaščajo, izjavljam, da nočem imeti od današnjega dne naprej nobenega stika več s stranko in da bi iz nje tudi formalno izstopil, če bi stranka v Sloveniji še poslovala.

Ljubljana, dne 29. julija 1921.
Ljudevit Vencajz.

Op. ur. Priobčujemo to izjavo, radi tega, ker pozna sodruga Vencajza mnogo slovenskih delavcev v Juljski Benečiji. Sodrug Vencajz je bil dolgo let v soc. stranki in je sodeloval pri vseh delavskih inštitucijah v Trstu. Po vojni se je vstanovil v Jugoslaviji ter je ob vstanovitvi komunistične stranke pri isti aktivno sodeloval. Sedaj pa čitamo prej navedeno izjavo, iz katere je jasno razvidno, da se je tudi v komunistično stranko v Jugoslaviji, dokler je ista obstajala, vrinilo mnogo neodgovornih elementov, kakor tu pri nas.

Zedinjenje socialističnih strank v Jugoslaviji.

Rozcep, ki je nastal v vrstah jugoslovanskega proletarijata bo v najbližji bodočnosti izravnal. Socialistične stranke Jugoslavije se bodo zopet združile. V tej formi zedinjen ho proletarijat v stanu voditi borbo zoper reakcijo in za

svoje pravice. Nastaja upanje, da bo rana, ki jo je zadala komunistična taktika jugoslovanskemu proletarijatu, počasi zacelila. Socialisti pa lahko gredo zopet na vztrajno delo. Podobni znaki, ki se prikazujejo po vseh evropskih državah med socialističnimi strankami so veselo znamenje in porok, da se obnavlja internacionala.

Razne stvari

Velika lakota v Rusiji.

Dopisnik „Daily Expressa“ brzojavlja iz Rige 22. t. m.: Trideset milijonov Rusov iz krajev, ki jih je zadela lakota, zapuščajo v obupu svoja bivališča in se selijo v kraje kjer ni tako strašne druginje. Preden so ti nesrečni ljudje zapustili svoj dom, so jeli v zadnjem času pse, mačke in podgane. Selitev gre v treh smerih: proti Sibiriji, proti jugu Rusije in Kavkazu in proti Moskvi. Vso živino, ki jo najdejo na poti, jo zakoljejo in pojejo. Žitnice, mimo katerih gre struja teh lačnih ljudi, so v hipu izpraznjene. Gruče napadajo vlake in jih plenijo, vsled česar nastaja v prometu velik nered. Bilo je pozvano vojaštvo, da brani mesto proti tej povodnji lačnih kmetov. V več krajih je prišlo do hudih spopadov med vojaštvom ter med lačno in obupano množico.

zda za deželno socialistično zvezo in odgovarja za uredništvo
Alojzij Stofa
Tiska Tip. Giov. Paternolli v Gorici.

Okr. bolniška blagajna v Nabrežini

Št. 202/21.

Razpis natečaja

Pri podpisani Okrajni bolniški blagajni se razpisuje natečaj za mesto zdravnika za sodni okraj Komen s sedežem v Komnu.

Letna plača je določena na Lir 12.000.—.

Prednost imajo tisti, kateri so smožni slovenskega jezika.

Prosilci naj vlagajo prošnje s potrebnimi prilogami tudi s dokazili dosedanjega službovanja na vodstvo bolniške blagajne do 13. avgusta 1921.

Nastop službe sledi 20. avgusta 1921.

Nabrežina, dne 26. julija 1921.

Predsednik: Tajnik:
Josip Mariza Dragan Koren

Gorica - ELIJA ČUK - Gorica Piazza Cavour ex P. Duomo šte. 9, levo

naznanja slavnemu občinstvu, da dospe v kratkem velikanska množina dvokoles in šivalnih strojev iz svetovnoznanih tvrd, katere bode prodajal po zelo znižanih cenah.

Na izbero so posamezni deli dvokoles in šivalnih strojev. — Velika zaloga pneumatik, katere prodaja od Lir 25.- naprej

Lastna mehanična delavnica. Stara kolesa se popolnoma prenovijo. Priporoča se za obilni obisk

ELIJA ČUK

PODRUŽNICA Ljubljanske kreditne banke

Telefon št. 50

V GORICI
Corso Verdi Trgovski „Dom“

Brzojavni naslov:
Ljubljanska banka

Delniška glavnica
S H S kron
50 MILIJONOV

CENTRALA:
LJUBLJANA

Rezerva S H S
kron
45 MILIJONOV

PODRUŽNICE: Brežice, Borovlje, Celovec, Celje, Maribor, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

OBREŠTUJE vloge na knjižice po 4%
Na daljšo odpoved vezane vloge po dogovoru

IZVRŠUJE vse v bančno stroko spadajoče posle najkulantnejše.
NAKUP IN PRODAJA vsakovrstnega tujega denarja

Uradne ure za občinstvo 8 1/2—12 in od 3—5.
Ob sobotah popoldne, ob nedeljah in praznikih se ne uraduje.

Tiskarna in knjigarna Giov. Paternolli - Gorica

Ustanovljena
leta 1812

Corso Verdi
št. 38

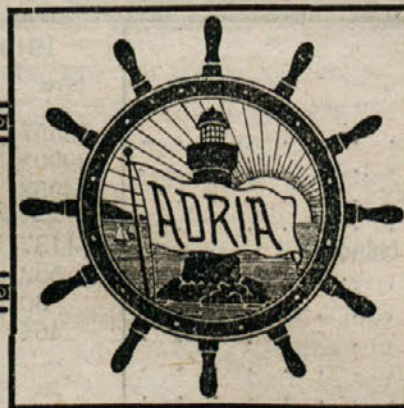
Trgovina papirja, knjigovoznica
in tvornica trgovskih registrov

Brzojavni naslov: PATERNOLLI - Gorica
Medmestni telefon št. 13.

„ADRIJA“ čevlji „Čevljarska zadruga“ v Mirnu pri Gorici Edino domače podjetje te stroke

Izdeluje in ima v zalogi vedno 98 raznih
vrst čevljev vseh velikosti in za vsak stan.

Čevlji našega izdelka so delani lično in trpežno, ter se za izdelavo rabi samo
prvovrstno, lično in trajno usnje. Kaka druga primes je izključena.

Varstvena znamka

Pazite na varstveno
znamko, ki je vtisnjena
na podplatu ali nadplatu

Ako čevlji nimajo
znamke,
niso naš izdelek

Čevlji našega izdelka se lahko naroče naravnost iz tovarne v Mirnu pri Gorici ali kupijo v naših prodajalnah: v Trstu, Via Rettori, št. 1 blizu magistrata, v Gorici, Corso Verdi 32, v hiši Centralne posojilnice.

Zahtevajte čevlje «ADRIJA» pri vseh trgovcih. Trgovci so dolžni prodajati naše izdelke po od zadruga določeni ceni, pomnoženi za poštnino. Na zahtevo kupca morajo trgovci pokazati originalni, tiskan cenik «Čevljarske zadruge».

V krajih, kjer trgovci ne držijo čevljev našega izdelka, se iščejo zastopniki v svrhu naročanja za privatne stranke. Zastopniki dobe za svoje delo primerno odškodnino.

Zadruga je izdala nov bogato ilustriran cenik, katerega pošlje na zahtevo brezplačno.

Vsi dopisi in naročila naj se pošljejo na naslov:

„Čevljarska zadruga“ v Mirnu pri Gorici